

Ziffer Sándor (1880-1962)

A Morgó völgyében, 1926.

Olaj, vászon, 99x115 cm
Jelezve jobbra lent:
Ziffer Sándor 1926.

Kiállítva:

- Ernst Múzeum, 1927. február, Csoportkiállítás LXXXVIII., 77. kép

Reprodukálva:

- Borghida István: Ziffer Sándor, Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1980. 42. kép

Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft

Az 1926-os év

A Morgó völgyében című kép készítésének évében a nagybányai festőkolónia alapításának 30. évfordulóját ünnepelte, és a Párizsból hazatért Czóbel a francia *fauve*-ok hatását tükröző, plakátszerű festményeinek 1906-os bemutatása óta is két évtized telt el. Mindezek ellenére Thorma, aki az alapítók közül immár egymaga próbálta biztosítani a művésztelep működését és folytonosságát, a Budapesten tartózkodó Réteinek írt leveleiben Ziffert még mindig „*istentelen neós*”-nak titulálja, féltve a művésztelep plein-air naturalista szellemiségét. Ziffer, aki kissé morózus magatartásából adódóan távol tartotta magát a kolónia ügyeitől, 1926-ban Krizsán és Ferenczy Valér mellett tanári állást vállalt és rendkívül művelt, elhivatott, kiváló pedagógia érzékkel megáldott személye számos lelkes tanítványt vonz. Az 1920-as években a nagybányai festőiskola életében Ziffer Sándor művészeti törekvései képviselték a korszerű európai tendenciákat. ✎

A németországi út

Ziffer német származású felesége, a szintén a művésztelepen dolgozó Käthe Beckhaus révén eljut Németországba 1913-ban, ahol a kezdeti sikertelen iskolaalapítási kísérletek után, a világháború kitörése miatt 1918-ig ottraked. Dokumentumok, források és művészi megnyilatkozások hiányában nem rekonstruálható pontosan, hogy a Berlinben, Münchenben és kisebb tengerparti városokban megfordult Zifferre milyen művészi irányzatok, művészek gyakoroltak jelentős hatást, azonban a német expresszionista művészettel való találkozás alapvető fordulatot eredményezett művészetében, amely az egész további életművet meghatározta. Az expresszionizmus hosszú és termékeny utóéletének idején, a két világháború között, amikor expresszionista tájképek sorát festik a Brücke tagjai, Ziffer megteremti a nagybányai földön a magyar expresszionista tájfestészetet. A 20-as években készült műveinek csupán töredékét datálja, azonban stílári alapon az ebben az évtizedben készült művek biztonsággal elhelyezhetők az életműben. A kezdeti, a *fauve*-ok hatására kialakult színérzékenysége nem veszít erejéből, azonban az erőteljes térszerkesztés, a nézőpontok gondos kiválasztása, a tömegek egymáshoz rendezése is azonos hangsúlyt kap műveiben. A 30-as évektől kezdve részletesebb formaértelmezése, narratív elemek alkalmazása eredményeként művei veszítenek dinamizmusukból, ám a kiállítási kritikákban „*kolorisztikus tehetségként*” értékelt Ziffer későbbi művei is szenvedélyes művészi, festői alkatát tükrözik.

Egy expresszionista tájkép

Az 1918-ban Németországból Nagybányára visszaérkező Ziffer sajátos nézőpontokból, többször ismételve örökítette meg az otthonául választott város és vidékének motívumait. *A Morgó völgyében* című festmény a Virág-hegyről letekintve ábrázolja a helybeliek kedvenc kirándulóhelyét. Borghida István 1980-ban megjelent monográfiájában reprodukálta a festményt (42. kép) és mint lappangó művet lajstromozta *Lelátás a Virág-hegyről* címmel. Ha nem is tudott őrzési helyéről, mindenképpen értékes adalékkal szolgál a kép történetére vonatkozóan, ugyanis az Ernst Múzeum 1927. téli csoportkiállításán a kiállított művek között legnagyobb összegre értékelt tájképét a szintén a Morgó hegyet ábrázoló, 1923-as festmény társaságában mutatta be. (Nagybánya, Máramaros Megyei Múzeum, 459.) A kiállítás sikerei nyomán a KUT (Képzőművészek Új Társasága) ugyanezen évben tagjai sorába meghívta Ziffert, aki a csoportba való belépési díj fejében éppen ezt a munkáját ajánlotta fel. A testi fogyatékoságából és zárkózott lelki habitusából adódó gátlásai alól teljesen felszabadulva festette meg Ziffer széles ecsettel, pasztózusan a hegyoldalak és a kis bányászházakkal tarkított völgy szín- és formaorgiáját. A kavargó, felfelé örvénylő, sommásan egyszerűsített természeti formák mellett egyedül az apró házacska jelent valamiféle nyugvópontot. Az erőteljesen szerkesztett kompozíció drámai hangvételt fokozza még a zöldek és a vörösek (krapplakk) komplementer ellentétpárjával, a fényteltett és árnyékos felületek ritmikájával. Ziffert mindig a valós látvány inspirálta, színek és formák sohasem éltek nála öntörvényű életet, valamiféle szintézisre törekedett a németországi hatások és nagybányai természetszemlélet között. *A Morgó völgyében* című tájképhez számos analógia található az életműben (*Kereszthegy*, 1928., *Virághegy*, 1923., stb.), amelyek kiváló reprezentánsai a hazai expresszionista tájképfestészetnek.

Ziffer Sándor: Morgó hegy, 1923.
Olaj, vászon, 80x97 cm

Mecseki Eszter